

Dejali bi skoraj, da je v tem oziru tupatam dobrega odveč. Pri zbiranju treba tudi izbirati. Boljše bi bilo morda semtertam manj dogodbic, pa tiste povse kritične —; manj, pa ob tistih docela razpreden dokaz resnice. Na tem in onem mestu — se nam zdi — je pisatelj nadrobil preveč vsakovrstnih „zgledov“, a se premalo poglobil v stvar samo ... Sicer nimamo posebnega grajati. Tudi jezik je dovolj pravilen in domač. Čujemo, da ljudstvo z veseljem prebira knjigo. Nič čudnega. Saj so že naslovi posameznih oddelkov tako vabljivi. „Dragocen zaklad“ — „Priatelj životopis“ (bolje: življenjepis!) — „Slepar ali kaj?“ itd. — Kdo nebi vzel v roke in bral? ... Če pa ljudstvo knjigo rado bere, je to dokaz, da jo umeva. Seve, prav povsod pač ne. „Civilizacije“ in „reformacije“ in „materializma“ in drugih takih stvari preprosti narod ne ume, če se mu ne dopovedo čisto po njegovo —: in tega v knjigi semtertam pogrešamo. Tudi nekatere cele oddelke bi bil moral gosp. pisatelj še bolj premleti, da bi jih mogli uživati preprosti umovi. Sicer pa, kajne, kritično rešetati take stvari je mnogo lažje, nego pisati jih. Moška je ta! ... Zato pa vsakomur, ki je pri spisovanju tako težke knjige za toli dobro rešil svojo nalogo, kakor g. Seigerschmied pri tem prvem poizkusu — zaslužena čast!¹⁾

Dr. M. O.

Umni kletár. Spisal Anton Kosi, učitelj v Središču. Celovec 1901. — Gospod Kosi je pred kratkim izdal sam knjižico o vinogradništvu, katero smo pohvalno omenili, ko je izšla. Pričujoča knjižica je izpopolnitev one, a mnogo natančnejša, spisana res skrbno, in z ozirom na nove izkušnje na tem polju. Gospod pisatelj razlaga, kako je treba ravnati z dragoceno kapljico od onega trenutka, ko se odtrga s trte. Natančno popisuje kletno opravilo, orodje, mošt, kipenje, kako se pripravlja črnina, kako se izboljšuje mošt iz slabih letin, kako se vina pretakajo, zalivajo, čistijo, precejajo, mešajo, nalivajo v steklenice, daje navodilo krčmarjem in vinskim trgovcem itd. Družba je dobro ukrenila, da je to knjižico izdala. Saj so bridke izkušnje in izgube zadnjega časa prisilile naše vinogradnike, da intenzivneje obdelujejo vinograde in da varčneje in pametneje ravnaajo s svojim pridelkom. Zato pa ljudstvo živo čuti, kako potreben mu je tak pouk. — m. —

¹⁾ Čujemo, da je celovška nemška „Bratovščina sv. Jožefa“ podala letos svojim udom knjižico: „Die Wege zur Kirche“, v kateri so opisana življenja raznih konvertitov in pota, po katerih so prišli do resnice. Tudi to je izvrsten način poljudne apologije — tudi na kaj takega najčasoma misli naša „Družba sv. Mohorja“!

Ivan Cankar: **Knjiga za lahkomi-selne ljudi.** V Ljubljani 1901. Založil L. Schwentner. Mala 8°. Str. 192. — Na svetu so čudne ljudje. In ker imajo tudi ti čudni ljudje pravico, da množé s svojimi proizvodi literaturo, naletimo često v slovstvu na književne izdelke, katerim bi šli rajši s pota, kakor se izogibamo družbe nekaterih ljudi. In ker so vse naše socialne razmere take, da porajajo vedno več bolečnih, nezadovoljnih in nezadovoljivih eksistenc, se kažejo tudi v književnosti vedno pogostejše nezdravi izrastki, ki obračajo za hip pozornost nase, a nimajo moči do trajnega obstanka. Zdi se, da geniju nove dobe ne zadostujejo več stare priznane muze, ona brhka devetorica, katere novodobni bolnik več ne umeva — ampak da hočejo postaviti na prestol novodobnega Parnasa — nališpano Karikaturo. V dobi, kateri velja Nietzsche za modroslovca, psihopatija za psihologijo, v času, ko si izbira umetnost svoje ideale enkrat v uličnem blatu, drugič v simbolističnem sanjarstvu — v takem času se ni čuditi, da dobri okus več ne zna razločevati med istino in karikaturo. In v takem času estetične anarhije se lahko zgodi, da kdo računa na izprijeni okus mlajšega, neizkušenega občinstva in mu frivolno kaplja v dušo fantazme, katere zastrupljajo srce in ugasnijo pamet. Kdo še ni zapazil, da se med mlajšim izobraženstvom vedno pogostejše kažejo simptomi nove bolezni, katera, kakor sploh mnogo novodobnih pojavov, nima slovenskega imena in ki se zato nazivlja „blaziranost“? V to vrsto spadajoči ljudje po navadi niso brez vsake nadarjenosti, a so svoje darove umazali v slabem slovstvu. Nezadovoljni sami s seboj in z vsem svetom iščejo naslade v tem, da se norčujejo iz vsega, najbolj pa iz tega, kar jim je nedosegljivo. S pol žalostnim, pol zaničljivim zasmehom gledajo na družbo, vse kritizirajo in bagatelizirajo, norčujejo se iz preteklosti, zamučujejo sedanost in topo strmé v neko motno prihodnost. Svoj uspeh iščejo v persiflaži, in ta ima svoj vrhunec v tem, da kdo cinično z vsem svetom persiflira še samega sebe. In taka je Cankarjeva muza.

Za pametne ljudi ta knjiga ni; mislimo, da tudi za lahkomi-selne ne bo. To so le razmetani drobci barvanega stekla, ki motno sevajo iz sanjave polteme. Začenja se z navidezno učenimi, a v resnici praznimi aforističnimi stavki, v kakršnih prorokujejo novodobni Zarathustri. Zdi se nam, da tiči v njih nekaj Bahra in Nietzscheja. Iz vsega se norčuje: iz rodoljubja, iz morale, iz krščanstva, iz države, iz cerkve, iz samega sebe. „Baš o stvaréh, ki so nedotakljive, najdragocenejše svetinje na-